

Kirjoitin vuoden 2004 Kanneljärvi lehteen Hämeenkyllän taisteluista, mutta olen sen jälkeen vielä selviteltyt tarkemmin tapahtumia, keskenään hyvin ristiriitaisista, 2./PsPr:n ja ErP13:n sotapäiväkirjoista ym tietolähteistä ja päätynyt seuraavanlaiseen tapahtumien kulkuun.

CIX AK:n yhtymien edetessä rautatien suunnassa kohti Viipuria, oli niille tärkeää Liikolan valtauksen jälkeen katkaista myös Suulajärven - Muolaanjärven kannaksella Parkkilasta Perkjärvelle kulkeva tie hyökkäämällä Suulajärven länsipuolelta läpi Hämeenkyllän kohti Perkjärven kylää.

Hämeenkyllään hyökkäsi, CIX AK:n eteläsivustalta Liikolaa valtaamaan siirretty, raskaiden panssarivaunujen tukema 109.D, jonka jäljessä seurasi Kuuterselän taisteluissa raskaita tappioita kärsinyt 72.D, joka oli menossa Suulajärven - Muolaanjärven kannakselle täydennettäväksi.

109.D:n rivivahvuus oli 15.6. ollut 4108 miestä. Liikolan valtauksen yhteydessä syntyneistä tappioista ei ole tietoa. Venäläisten lähteiden mukaan 109.D:n rykmentit 456 ja 602 valtasivat Liikolan, joten Hämeenkyllään hyökännyt JR 381 saattoi olla lähes määrävahvuinen - liki 2000 miestä.

Hämeenkyllän puolustuksesta vastasi Os Björkman seuraavasti: Jokelasta, Suulajärven lounaiskulmasta Hötsölän tiekolmion läpi Hötsölän kyläaukean koillislaitaan oli ryhmittynyt ErP 13, maj Loimu, I/2./PsPr:n, ltn Torp, tukemana (= panssariprikaatin toisen komppanian ensimmäinen joukkue, neljä T-26 kevyttä panssarivaunua). Yläkylä - Haapasilta - Hötsölän th - aluetta puolusti Os Horte, kapt Horte, johon kuului kaksi joukkuetta T-26:siä sekä PionP2:n osia, jotka taistelivat jalkaväkenä. Puolustusta tuki Tykistöryhmä Nuolimaa, maj Nuolimaa, - 12 kpl 150 H 40 "Hitler-haupitsia" ja maj Koskinen 4 kpl 76 K 02 kanuunaa ja 8 kpl 76 K 36 puoliautomaattikanuunaa.

Jo 15.6. illalla ajeli 3./PsPr:n pari Sotkaa, vänr Teppo ja kers - Mannerheim-ristin ritari - Heino, Ilolan suunnalta Suulajärven länsirantaa seurailevaa tietä läpi Hämeenkyllän, käskettyinä tukemaan ErP 13:n puolustusta Jokelaan. Paria kilometriä ennen etulinjaa (Velj Määttäsen tienoilla) Sotkat kaartivat erään talon, joka oli ollut kauppana, eteen, jolloin Heinon vaunusta katkesi akseli. Se oli noudettava 16.6. aamulla PsD:n hinausautolla pois paikalta. Miehistön levättyä kaupassa, käskettiin vänr Teppo Sotkineen Lounatjoen suunnalle ja niin jäi Jokelan suunta ilman panssarierien torjuntaan pystyvää kalustoa - kostautui seuraavana aamuna.

16.6. aamuvarhaisella alkoi vihollisjalkaväki neljän Klimin tukemana painostamaan Liikola - Hämeenkyllä tien suunnassa Suurjoen länsirannalle ryhmittyneen 3./ErP 13:n puolustusta, päästen lopulta tien kohdalla yli joen. Hyökkäys torjuttiin pääosin raskaiden aseiden tulella ja hyökkääjät vetäytyivät lähtöasemiinsa. Taisteluissa haavoittui 3. komppanian päällikkö ltn Kukkasjärvi, ltn Leskisestä tuli uusi päällikkö haavoittuneen tilalle. 2./ErP 13 oli ryhmittynyt viivytysasemaan "Avo-oja linjalle" ja 1. komppania 3. komppanian länsipuolelle Kalakankaan - Hötsölän suunnalle.

Puolenpäivän tienoilla (kellon aikoja en tässä yhteydessä käytä siksi, että ErP 13:n ja Os Horten kellot olivat muutaman tunnin eri ajassa - ErP 13:lla perässä JM) tunkeutui 6-7 Klimiä yli Suurjoen 3. komppanian aseisiin ja komppania sai irtautumiskäskyn. Edellisen johdosta sai myös 1. komppania irtautumiskäskyn ja vetäytyi Avo-oja linjalle, jonne jäi, siellä jo olevan 2. komppanian lisäksi kaksi joukkuetta 1. komppaniasta, loput 1. komppa-